

Junoy barát, avagy a hangok halála

Junoy barát engedélyt kért a tisztelendő anyától, hogy meglátogathassa az agg nővért, az apátnő pedig semmilyen ürügyet sem talált, amivel megtagadja, pedig nem volt ínyére, hogy a gyóntatópap sokat jön-megy a zárdában, és egyáltalán a kolostorban.

- A sátán műve, atyám - mondta üdvözlésképpen a székében ülő apáca, még mielőtt a pap átléphetne volna a küszöböt.

- Tudja, mit akartam kérdezni?

- Tudtam, hogy eljön - felelte rezzenéstelenül, arccal a csupasz fal felé fordulva, aszott kezét éppen csak megemelve, mintha helyet kínálná. Junoy barát némán leült.

- Azt is tudni akarja, miért, igaz? - mondta, és a mosolya szélesebbre húzódott. Junoy barát nem felelt. - Nos, atyám, ezt nem tudom. Emlékszem, hogy sok évvel ezelőtt, talán ötven éve vagy annál is régebben, volt egy hasonló esetünk. - Junoy barát felegyenesedett, hogy jobban hallja az elhaló hangot. - Isabel anya idején történt, szegénykém, mennyit szenvedett! Akkor is voltak nyugtalanító jelenségek, amelyekre nem találtunk magyarázatot. De azt tudtuk, hogy a sátán műve.

- Honnan?

- Hogyan?

- Honnan? Honnan tudták, hogy a sátán műve?

- Tudtuk. Nem tudom, hogy magyarázzam meg... Nem tudom, mondtam-e már önnek, atyám, hogy ezen a helyen sok furcsa dolog esett már meg, olyanok is, amelyekről a belépésem előtt hallottam: úgy látszik a sátán nem nézi jó szemmel az imádság és az önfeláldozás házát a Kapuja közelében.

- No de nővérem... - mondta döbbsen Junoy barát. - Ez afféle mesebeszéd: a sátán, ha egyáltalán létezik, nem foglalkozik ilyen számárságokkal. És ha mégis, nem vesztegeti az idejét itt, ahol eleve bukásra ítéltetett.

- Nem, atyám, ebben nincs igaza - vágott a szavába, feleslegesen pislogva színtelen szemével. - Bűnt itt is el lehet követni, és el is követik, gondolattal, szóval és cselekedettel; bűnösök vagyunk, mint mindenki, és gyengék, mint mindenki. - Margarida nővér megrázta a fejét, mintha kitalálta volna a szerzetes rezignált fintorát. - Ezek nem

Jaume Cabré

üres szavak, atyám. A sátán nagyon sok bajt okozhat, és bizony nem volt ínyére, hogy két testvérünk megkezdte a noviciátust. És ezt így vagy úgy a tudunkra is adja.

- Akkor ne törődjünk vele, és kész.

- Az ám, csakhogy úgy látom, komolyabb támadásra készül. Annak a régebbi esetnek, amelyet már említettem, az volt a közvetlen előzménye, hogy elhatároztuk, egészségügyi okokból lezárjuk a kriptát, és alig készültek el a kőművesmunkával, a sátán ugyanúgy megnyilatkozott, mint most. Azt is meg kell mondanom, hogy az egész a halál hírnöke volt. Mert ahogy mondom, alig néhány nap múlva fel is kellett avatnunk az új temetőt, egy nagyon fájdalmas veszteség nyomán. Biztos vagyok benne, hogy a sátán most is valakinek a halálát jelenti be.

- A sátán, ha létezik, nem élet és halál ura.

- De Isten rendelkezhet úgy, hogy előre tudja.

- Miért?

- Hogy megpróbáljon bennünket. És talán éppen az én haláloamat jelenti be, hiszen már itt az időm.

- Isten őrizzen, nővér.

- Miért? Én már vágyom rá... De sajnos attól tartok, hogy nem értem jön el.

Hosszú hallgatás után így folytatta:

- De nem tudom, azt nem tudom, kire vonatkozik. És ez még nem is minden, atyám. Mert a halál nem rémít meg bennünket: és ha a sátán hozzánk látogat, akkor forral valamit, és szenvedést akar okozni nekünk, atyám.

- Ezt hogy érti?

- Úgy, hogy nem az égő gyertyák ijesztőek, meg a kopogtatás az ajtón, amiről a nővérek beszélnek. A sátán zűrzavart akar kelteni, de nem tudom milyet és hogyan.

Ezt úgy mondta, mintha világosan olvasná a kifürkészhetetlen rejtelmek jeleit.

Junoy barát hosszan és elmélyülten imádkozott az oltár előtt. A csupasz, meszelt falak, amelyekre piszokkal festett mintázatot az idő múlása, a gyertyák és a nyomorúság füstje semmivel sem ragadta meg a hívők figyelmét; az oltár tetején álló, szüette kis feszületen kívül nem volt más szobor vagy dísz, amely megtörte volna a szigorú ridegséget, amelyben a Ràpita tengődött. Junoy barát tanácstalan volt, mert több józanságot várt az agg apácától. Most már biztos volt benne, hogy az ördögi jelenlét

Jaume Cabré

---

gondolatát az ő megjegyzései ültették el a többiek fejében. Beszélne kellene róla az apátnővel, mielőtt kitör a tömeghisztéria. A kézzelfogható magyarázatot keresve, Junoy barát több éjszaka is ébren virrasztott a kolostorban a Nagy Csöndességtől a hajnali imaóráig. Nyugtalanul bolyongott a sötétben, a zárda bejárható részeiben, sőt még a kertben is. De a sziporkázó csillagok sistergésén meg a tulajdon zihálásán kívül semmiféle baljós neszt sem hallott. Tudta, hogy előbb utóbb megtalálja a különös jelenségek okát, és hogy az semmiképpen sem lehet természetfeletti. De végül fel kellett adnia, megtörte a kevés alvás meg a kóborlás a fagyos éjszakában, a hold magányos árnyát taposva, a falak között, amelyeket nem szeretett, abban a biztos tudatban, hogy a sok kollektív látomást a vitaminhiány okozza.

Az első adandó alkalommal meg is említette a dolgot a tisztelendő Dorotea anyának, aki megsemmisítő pillantást vetett rá. Nem mintha meg lett volna győződve a sátán kezének művéről, hanem mert rettentően bosszantotta, hogy - ahogy ő nevezte - egy idegen megpróbálja fellazítani a Reformált Kolostor rendjét. Idézte neki a Szokásrend második bekezdését a tökéletesen vezeklő életmódról, amelynek a szegényes étkezésem, az alantas ruházaton, a folytonos hallgatáson, az állandó imádságon és az önsanyargatáson kell alapulnia.

- Vagyis az érzékek elfojtásán.

- Pontosan, Junoy atya. Nem is tudom, eddig miért nem értette meg - mondta és felállt, jelezve, hogy vége a beszélgetésnek.

Junoy barátnak mindig elsápadt a lelke, ha fel kellett rónia valamit az apátnő anyának, de akkor valami titokzatos felelősségérzettől hajtva feltartóztatta a már álló főnöknőt, hogy megmondja neki, veszélyes dolog eltúlozni a szent Szokásrend szellemét, amely kétségkívül remekmű, de ha hibásan értelmezik, ártalmas a testre, és ezáltal a lélekre; hogy adjon húst és tejet a leányainak, és nem lesz több incselkedő gyertya. Hogy a hét néhány napján ne kelljen viselniük a vezeklőövet, a gyengélkedő apácákat pedig mentse fel az éjféli imaóra látogatása alól, hogy csak reggel kelljen felkelniük. Hogy engedje őket többet dolgozni a kertben, ha akarnak, de ne felesleges gödröket ásasson velük, mert az sérti a munka szentségét, hanem ültessenek élelmiszernövényeket, amelyek hasznukra lehetnek az Úr nagyobb dicsőségére. És hogy engedje meg, hogy a leányai a lelküket is jobban táplálják, és teljesen nyissa meg

Jaume Cabré

---

előttük a szerény kis könyvtárat, amely mindazonáltal gazdagíthatja őket, mert az épületes könyvek olvasása Istennek tetsző cselekedet; ne vesztegesse a nővérek idejét a tiszta folyosók takarításával meg olyan hímzésekkel, amelyeket hónapok múlva úgyis felfejtenek.

E mélyen átgondoltnak tetsző kinyilatkoztatás után a tisztelendő apátnő anya, aki türelmesen végighallgatta a botrányos javaslatot, a tekintetével felnyársalta a bomlasztó pátert, és az epéje legmélyéről feltörő megvetéssel, a foga között odavetette:

- Ön új Szokásrendet diktál nekem, Junoy atya. Nem érti, mi végre vagyunk itt. És nem hiszem, hogy valaha is meg tudná érteni.

Junoy barát kikapcsolódásképpen elsétált a Kopasz dombra, amit már százszor is megmászott, ugyanolyan hiábavaló időtöltésként, mint amit az apátnővel kapcsolatban megbírált: de csakazértis megtette, hogy elhasználja a fölös energiáit. A domb tetejéről nézte a kolostort, a falak közé szorított építményeket, amelyeket mintha nem is védősánc, hanem fűző vett volna körül, a kevés kifelé nyíló ablakot - majdnem lőrést -, a stílustalan, esztétikai látványra nem is törekvő, díztelen falakat, amelyeken sehol sem pihenhetett meg a rideg kő szürkeségébe belefáradt szem. Az épületek meghatározhatatlan színe szinte beleolvadt a kopár tájba, de Junoy barát tökéletesen ki tudta venni az alakjukat; a Kopasz domb tetejéről hosszú hónapok óta szemlélte örök némaságban azt a konok tájat, amelyet lassan meggyűlölt.

Junoy barát, avagy a hangok halála. Európa, Budapest (2009)

Traducción de Tomcsányi Zsuzsanna